

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Essentiam diuinam ex natura rei differre à relatione, seu persona,
senserunt Scotus, Nominales & Durandus. cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Credimus, & confitemur, ipsam diuinitatem, siue substantiam diuinam, siue naturam diuinam dicat, incarnatam esse, sed in filio.

Haec in eo codice Concilij Remensis scriptum erat contra propositiones Gilberti.

Otto.

Portò autem scribit Otto cap. illo 57. Bernardum priuatim cum Episcopis provincialium conuenisse, & contra Gilbertum canones edidisse, qui meo iudicio in prædicto symbolo continentur: ideoque in titulo dicitur, à Patribus Provincialium, hoc est, Episcopis compositum. Id quod ægrè tulerunt Cardinales, qui tunc cum Eugenio III. Remis aderant; quia ipsis inconsultis, quidquam Bernardus cum Episcopis ausus fuisset contra Gilbertum definire. Ipse tamen solita modestia se, & Episcopos coram Pontifice, & Cardinalibus excusauit, quod id fecissent, non, ut sine Cardinalium, & Pontificis consensu aliquid definirent, & ultimo iudicio decernerent; sed quia Gilbertus ab ipsis perierat, ut ipse Bernardus, cum quo disputauerat, & alij Episcopi Galliarum fidem suam explicarent. Nihilominus statuit Eugenius, ut symbolum illud, & canones non haberentur, ut regula fidei. Prætermisissimè vero tribus posterioribus, primum, in quo tota erat controversia, definiuit Eugenius cum Cardinalibus, & toto Concilio in hunc modum, ut scribit Otto cap. illo 57. *Ne aliqua ratio inter naturam, & personam diuideret, ne ve Deus diuina essentia diceretur ex sensu ablatum tantum, sed etiam nominatum; hoc est, ne solum dicatur, pater Deitate est Deus, sed est ipsa deitas, ubi plane damnatur expositio illa Gilberti, Pater est sapientia, id est, sapiens, quia nolebat, hanc prædicationem concedere in casu nominandi, ut ostenderet, Deum esse per suam sapientiam sapientem, sed non ipsam sapientiam. Subiungit deinde idem Otto: Vnde adhuc à probatoribus eiusdem Episcopi (ut scilicet Gilberti) auditoribus tenetur, ne ratio ibi discernat in intelligendo, sed in dicendo. Et hæc forsitan fuit causa, ob quam in codice Vaticano solum canones, qui pertinent ad mores, nihil vero contra doctrinam Gilberti haberetur, quia nimis noluisset Pontifex totum illud symbolum haberi, ut regulam fidei: illam vero propositionem, quam definiuit, ponere non curarunt, qui codicem Vaticanum scripserunt, propterea, quod illa non fuerit præcipua causa cogendi Concilium; ibique cum Gilberto res omnes bene fuerint compositæ, cum ipse in Concilio suum retractauerit errorem.*

Definitio
Eugenii
contra
Gilbertum.

Otto.

Gilbert.

Cur illud
symbolum
non sit in
eodem
Vaticano.

12.

Discipuli
Gilberti
postea
dixerunt,
essentia
diuina
distin-
gitur sola
ratione
à re-
lationibus,
Scotus.

Ex his omnibus rectè colligitur, quid fuerit contra Gilbertum definitum, scilicet, ita naturam diuinam esse omnino idem ex natura rei cum persona, ut inter eas non ratio Theologica, ut supra dicebamus, sed sola consideratio mathematica distinguat; quæ sanè definitio, an contra Scoti sententiam vim habeat, cap. 4. dicemus. Porro vnum est obseruandum circa verba Ottonis, quæ proximè retulimus; cum ait inter discipulos Gilberti magis probatos eam postea fuisse communem sententiam, ut ratio non distingueret inter personam, & naturam diuinam in intelligendo, sed in dicendo: id non esse ita accipiendum, ut existimet Otto. Discipulos Gilberti meliorem sententiam secutos dixisse, inter personam & naturam solam esse nominum differentiam, nullam vero, nec per intellectum in ipsa re cogitata, id

quod Nominales asseuerant de attributis essentia, ut disputat. 117. cap. 1. dictum est: sed solum dixisse, nullam esse distinctionem in re ipsa ante intellectum, quam vera ratio Theologica innuat, & ibi esse affirmat; sed eam distinctionem solum esse cogitatione mathematica, ut supra, cap. 1. dicebamus, quam idem dixerunt, esse solum dicendo, quod non attingat rem, ut citin se ipsa. Quia tamen nomina sunt ad exprimendam rem, ut est in mente & conceptu, idem omnino est, rationem illic distinguere in dicendo, ut discipuli Gilberti affirmabant, atque in ipso conceptu, ut distincta apprehendere ea, quæ, ut distincta nominamus.

CAPUT III.

Essentiam diuinam ex natura rei differre à relatione, siue persona, senserunt Scotus, Nominales, & Durandus.

Ex nostris Scholasticis non defuerunt, qui differrent inter essentiam, & relationem ac personam esse distinctionem ex natura rei, & ante intellectum. Fuit in primis in hac sententia Scotus in 1. d. 2. qua. 4. in ordine. §. *Sed huic refertur*, cuius mentem ex professo explicauimus disput. 116. cap. 4. tam de distinctione attributorum inter se, & ab essentia, quam essentia & relationis: ostendimusque ex sententia ipsius, hanc distinctionem esse ex natura rei ante intellectum. Probat vero eadem ratione, quæ utebatur Gilbertus, & cap. 1. huius disputationis retulimus; quia scilicet, impossibile est, esse idem omnino secundum rem, & alterum communicari secundum rem: essentia autem communicari secundum rem filio; & Spiritui sancto, aut generatione, aut inspiratione: relatio vero non communicatur, ergo non possunt esse idem omnino secundum rem.

Consentiunt Gabr. in 1. d. 2. q. 1. art. 1. notatio-
ne 3. & 4. & art. 3. dub. 3. Ocam q. 1. Martil. in 1. d. 2.
art. 2. concl. 4. & in eo solum ab Scoto differant,
quia ille existimauit, eandem distinctionem forma-
lem ex natura rei esse inter attributa & essen-
tiam & inuicem inter ipsa attributa: hi vero, soli
inter naturam diuinam & relationes. Præterea, illa
non solum in Deo, sed in rebus enim creatis puta-
uit, esse hanc distinctionem; hi vero solum in Deo
hac peculiari ratione eam concedunt: nam quan-
do aliquid idem est cum duobus realiter distinctis,
necessario distingui debet ab vnoquoque, illorum
formaliter ex natura rei, quia non est æque idem
cum vnoquoque; in Deo autem sic habent essen-
tia & relationes, ergo distinguuntur formaliter
ex natura rei. Tamque difficile existimant Gab. Ocam
& Martil. hoc genus distinctionis, quam ipsam
Trinitatis mysterium, nec in alia mundi parte re-
periri. Hæc etiam ratio si rectè consideretur, non
maior propositio non potest alio modo proba-
ri, quam illo, quo vtuntur Scotus & Gilbertus.

quia scilicet contradictoria re ipsa de illis prædicantur.

Denique cum prædictis facit Durandus in 1. d. 33. qu. 1. nisi quod distinctionem inter essentiam, & relationem non solum dicit esse ex natura rei, verum etiam non esse mediam inter realem & rationis: appellat ergo eam realem, non qualemcumque, sed qualis est inter rem & modum rei. Primo quidem nullam esse mediam distinctionem inter realem & rationis, probat ipse ratione, quam ex eodem retulimus supra disput. 116. cap. 4. in fine. Secundo, eam distinctionem non esse realem, qualis est inter rem & rem, sic deducit: quia alioqui sequeretur relationes in Deo esse, quid creatum, aut plures esse Deos. Tercio distinctionem prædictam esse ante intellectum confirmat eadem ratione, qua Scotus, & Nominales vsi sunt: quia scilicet essentia diuina formaliter, & ex natura rei est in aliquo, in quo non est relatio: est enim essentia in patre, in quo non est filio: & est in filio in quo non est paternitas; est etiam in Spiritu sancto, in quo non est paternitas, & filio: ergo distinguitur à singulis realiter, seu ex natura rei, quod apud eodem est.

Demum quomodo differant ex natura rei, non vt res & res, sed vt res & modus rei, probat ex Damasc. 1. de fide cap. 9. vbi sic ait. *Quo sit, vt omnia, que pater habet, filij sint, hoc vno excepto, quod ingenitus non est: quia quidem vox nec natura discrimen, nec dignitatem, atque auctoritatem, sed existentie modum indicat.* Et cap. 11. *In solis autem proprietatibus, atque quantum ad causam, & ea, que à causa proficiuntur, ac persona perfectionem, hoc est, existentiam modum, discrimen animaduertimus.* Et cap. 13. *Quæ quidem scilicet proprietates, non eiusmodi sunt, vt naturas declarant, sed mutua personarum inter se affectionem, atque existendi modum.* Quibus locis proprietates appellat Damasc. modos existendi nature: si ergo differunt ex natura rei ab essentia vt probatum est, differentia erit, non sicut inter rem & rem sed sicut inter rem & modum rei. Hoc autem genus distinctionis ita explicat: quamuis modus rei ante omnem intellectum diuersam essentiam & naturam habeat à re ipsa, cuius est modus, eius tamen essentia hæc est, vt sit aliter, non sicut accedens, nempe qualitas, aut quantitas, aut alia forma accidentaria completa: hæc namque formæ habent naturam absolutam omnino, & minime pendentem à subiecto: hoc est, eorum natura integra, & salua esse, & manere potest absque eo, quod à subiecto pendeat, vt videmus in accidentibus altaris. Quod si nunc cetera accidentia actum pendunt à subiecto, & sunt aliter, hoc non est de essentia eorum, sed illam tantum comitatur, at modus rei ita pender ab eo, cuius est, vt essentia, & natura sua hoc illi directe conueniat, ac proinde sine re, cuius est modus, nec actu esse, nec intelligi possit: talis est contactus duorum corporum, qui sine corporibus nec esse, nec intelligi potest, ille namque non est res, nec existentia aliqua, sed modus existendi corporum. Sic etiam se habet modus, quem habent accidentia separata à subiecto, quo etiam dicuntur esse per se.

CAPVT IV.

Relationem, & essentiam nullo modo ex natura rei, sed sola cogitatione nostra differere auctoritate probatur.

EGo vero idem de relationibus, & essentia quod de attributis ipsis, & essentia dicendum arbitror: nimirum nullo modo, vel minimo genere distinctionis ex natura rei ante intellectum, sed sola nostra cogitatione distingui. Quam sententiam tradiderunt S. Th. Caiet. & recentiores Theologi in hoc art. 1. Henricus quod. 5. q. 6. Bonau. in 1. d. 33. artic. 2. qu. 1. Ricard. a. 2. qu. 1. Greg. qu. 1. art. 2. Capreol. qu. 1. art. 1. conc. 1. 2. 3. & 4. Canar. in hunc art. disput. 3. p. 2. in huius vero sententiæ confirmationem duo nobis ostendenda sunt: vnum est, relationem, & essentiam in Deo non distingui ex natura rei, sed cogitatione nostra: alterum est, quo modo distinguantur per operationem nostri intellectus, prius in hoc cap. posterius vero disput. sequenti demonstrabitur. An vero aliquid habeat probabilitatis opinio Scoti, aliorum esto iudicium: nos in hoc c. ea solum proferemus, quæ nostram sententiam confirmare, & Scoti rescilire videbuntur. In primis igitur sunt contra Scotum testimonia omnia à nobis allegata disput. 116. cap. 4. quibus in vniuersam probatur, in Deo nihil distingui ex natura rei præter personas inter se. Facit etiam Bernardus, qui de attributis, & præsertim de relatione & essentia idem docet propter Dei summam simplicitatem, cuius testimonia non est necesse repetere. Nunc autem de relatione & essentia probatur 1. auctoritate Damasc. 1. de fide cap. 11. vbi sic ait: *vnaqueque enim ipsarum (scilicet personarum) nihilominus erga aliam se habet, quam ipsa secum: hoc est vnum, idemque omnino sunt Pater, Filius & Spiritus S. nisi quod pater genitus non est filius genitus est, Spiritus processit: quod autem in ea (scilicet essentia) dictum est, cogitatione sola distinguitur.* Cum dicit, *sola cogitatione distinguitur*, excludit plane omnem aliam distinctionem ex natura rei, cum vero ait, *in ea, hoc est, essentia*, non solum ostendit attributa illius, quæ antea enumerauerat, ab ea non distingui, verum etiam communem essentiam, potentiam, bonitatem aliaque ibi enumerata ita esse eandem in tribus personis, vt ab eis non differant nisi sola cogitatione.

Secundo confirmatur ex Conc. Florent. sess. 18. post medium in disput. inter Ioan. & Marc. vbi Ioan. ex Ecclesia latina sic ait. *Diuina substantia, & personæ quidem sunt idem, secundum autem modum intellectus nostra differre videntur.* Cui sententiæ Marcus pro Ecclesia Græca coram toto Conc. consensit. Andreas etiam præsul Colof. in eodem Conc. sess. 17. volens conciliare disput. eorundem Ioan. & Marci, sic dixit: *Plurimum refert simpliciter proferre diuinam substantiam: vel patris, filijque substantiam, haud quæquam tamen putare debemus, vt re differant, quandoquidem sola ratione, aut intelligentia differre creduntur, &c.* si ergo essentia Patris, aut essentia Filij sola ratione differt ab essentia absolute sumpta, sequitur sola etiam ratione differre relationem ab essentia simpliciter accepta, nam alioqui, & essentia Patris, quæ relationem addit, non sola ratione differt ab essentia simpliciter. Et quod caput est in eodem Conc. sess. vlt. in quadam confessione

16.

Thom.
Caiet.
Henric.
Bonauent.
Ricard.
Gregor.
Capreol.
Canari.

Bernard.

Damasc.

17.

Ioann.

Marcus.
And. car.

18.

4